

Ēriks Treļs, Dr. iur.

Valsts policijas koledža, Latvija

TERORISMA ATTAISNOŠANA, TERORISMA SLAVINĀŠANA UN AICINĀJUMS UZ TERORISMU

ACQUITTAL OF TERRORISM, GLORIFICATION OF TERRORISM AND INVITATION TO TERRORISM

Summary

On 26 April 2018, amendments were made to the Republic of Latvia Criminal Law, improving the regulatory framework regarding the terrorist offenses and related crimes, including acquittal of terrorism, invitation to terrorism and terrorism threats. The current article aims to initiate a debate on potential problems related to the application of the Section 79° of the Criminal Law. The author offers his vision of the new regulatory framework application problems.

Atslēgvārdi: Terorisma attaisnošana, terorisma slavināšana, aicinājums uz terorismu, Krimināllikuma 79.º pants

Keywords: glorification of terrorism, acquittal of terrorism, invitation to terrorism, the Criminal Law Section 79°

Ievads

2018. gada 23. maijā stājās spēkā grozījumi Krimināllikumā (turpmāk arī – KL), kas papildināja normatīvo regulējumu ar jaunu IX¹ nodaļu “Noziegumi, kas saistīti ar terorismu”.¹ Nodaļā iekļautais 79.¹ pants definē jēdzienu “terorisms”. Savukārt 79.⁶ pantā “Terorisma attaisnošana, aicinājums uz terorismu un terorisma draudi” ir paredzēta atbildība par terorisma publisku slavināšanu vai attaisnošanu vai par publisku aicinājumu uz terorismu, vai par terorismu slavinoša, attaisnojoša vai uz terorismu aicinoša satura materiāla izplatīšanu, kā arī par draudiem īstenot terorismu, ja ir pamats uzskatīt, ka tas var tikt veikts. Ņemot vērā darba apjoma ierobežojumu, jautājums par terorisma draudiem šajā rakstā netiks pētīts.

Analizējot Valsts drošības dienesta (turpmāk – VDD) darbības prioritātes 2019. gadā, šis iestādes priekšnieks Normunds Mežviets atzina, ka “2019. gadā VDD sadarbībā ar nacionālajiem un ārvalstu partnerdienestiem galveno uzmanību veltīs Krievijas naidīgo aktivitāšu un terorisma draudu savlaicīgai identificēšanai un neitralizēšanai”².

Publiskā pārskatā par Valsts drošības dienesta darbību 2018. gadā tika uzsvērts, ka “VDD vērtējumā islāmistu teroristu veidoto propagandas materiālu pieejamība

¹ Grozījumi Krimināllikumā: LV likums. Pieņemts 26.04.2018.

² Publiskais pārskats par Valsts drošības dienesta darbību 2018. gadā. Rīga: Valsts drošības dienests, 2018, 5. lpp.

internetā palielina personu radikalizēšanās riskus. Internets (sociālie tīkli, mobilās saziņas aplikācijas un slēgtie diskusiju forumi) teroristu grupējumiem joprojām ir nozīmīgākā platforma, kur tie izplata savus propagandas materiālus.³ Pārskatā tika uzsvērtā preventīvo pasākumu nepieciešamība, "lai atbilstoši riska analīzei un spēkā esošajam terorisma draudu līmenim nodrošinātu efektīvas nacionālās pretterorisma sistēmas un tās elementu darbību"⁴, kā arī izceltas nozīmīgākās aktivitātes šajā jomā: 1) Latvijas pretterorisma sistēmā iesaistīto institūciju sadarbības un koordinācijas mehānismu pilnveidošana un reaģēšanas spēju pārbaude; 2) terorisma riska objektu apsekošana, rekomendāciju izstrāde fiziskās drošības uzlabošanai, kā arī līdzdalība publisku pasākumu fiziskās drošības plānošanā un īstenošanā; 3) radikalizācijas tendenču ierobežošanas koordinēšana; 4) ziņošanai par sprāgstvielu prekursoriem paredzētā kontaktpunkta darbības nodrošināšana; 5) gaisa kuģu pasažieru datu reģistra attīstība.

Raksta mērķis ir sākt diskusiju par iespējamiem problēmjasautājumiem, kas varētu rasties kriminālprocesu par terorisma attaisnošanu, terorisma slavināšanu un aicinājumu uz terorismu izmeklēšanas ietvaros, kā arī piedāvāt šo problēmu iespējamus risinājumus. Darbā izmantotas vispārīgas pētniecības metodes, piemēram, salīdzināšana un apkopojums, cēloņsakarību atklāšana, analīze un sintēze, kā arī tiesību normu interpretācijas metodes: gramatiskā, sistēmiskā, vēsturiskā un teleoloģiskā.

Normatīvā regulējuma vēsturiskā attīstība

2005. gada 16. maijā Eiropas Padome pieņēma Konvenciju par terorisma novēršanu (turpmāk – Konvencija). Konvencija definēja jēdzienu "publiskais aicinājums veikt teroristisku nodarījumu", kas saskaņā ar Konvencijas 5. panta pirmo daļu ir informācijas publiska izplatīšana vai citāda šīs informācijas publiskošana ar mērķi kūdit uz teroristisku nodarījumu veikšanu, kad šādas darbības, tieši vai netieši propagandējot teroristiskus nodarījumus, rada briesmas, ka viens vai vairāki teroristiski nodarījumi varētu tikt veikti.⁵ Konvencija Latvijā tika ratificēta 2008. gada 13. novembrī ar likumu "Par Eiropas Padomes Konvenciju par terorisma novēršanu".⁶

2008. gada 12. janvārī stājās spēkā grozījumi KL, kas papildināja normatīvo regulējumu ar jaunu 88.² pantu "Aicinājums uz terorismu un terorisma draudi", paredzot atbildību par publisku aicinājumu uz terorismu vai draudiem īstenot terora aktu, ja ir pamats uzskatīt, ka tas var tikt veikts.⁷

Kārtējie grozījumi KL tika veikti 2012. gada 13. decembrī, kad 88.² panta sankcija tika papildināta ar vārdiem "un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz trim gadiem vai bez tās"⁸, tika atrunāts arī, ka 88.² pantā paredzētie grozījumi par papild sodu "probācijas uzraudzība" stājās spēkā 2015. gada 1. janvārī.

³ Publiskais pārskats par Valsts drošības dienesta darbību 2018. gadā. Rīga: Valsts drošības dienests, 2018, 28. lpp.

⁴ Ibid., 30. lpp.

⁵ Konvencija par terorisma novēršanu. Parakstīta Varšavā 16.05.2005.

⁶ Par Eiropas Padomes Konvenciju par terorisma novēršanu: LV likums. Pieņemts 13.11.2008.

⁷ Grozījumi Krimināllikumā: LV likums. Pieņemts 13.12.2007.

⁸ Grozījumi Krimināllikumā: LV likums. Pieņemts 13.12.2012.

LR IeM Informācijas centra dati liecina, ka laika posmā no 2007. gada 12. janvāra, kad stājās spēkā grozījumi KL, kas paredzēja atbildību par aicinājumu uz terorismu un terorisma draudiem, līdz 2018. gada 23. maijam, kad KL tika iekļauta IX¹ nodaļa “Noziegumi, kas saistīti ar terorismu”, KL 88.² pants praksē tika piemērots sešas reizes (2011. gadā – 1, 2012. gadā – 1, 2014. gadā – 2, 2015. gadā – 1, 2016. gadā – 1).⁹ Līdz 2018. gada beigām netika reģistrēts neviens kriminālprocess, kas tiktu uzsākts pēc KL IX¹ nodaļā “Noziegumi, kas saistīti ar terorismu” ietvertiem pantiem.

2015. gada 22. oktobrī Rīgā Eiropas Padomes dalībvalstu pārstāvji un citas Eiropas Padomes Konvencijas par terorisma novēršanu puses parakstījušas Papildu protokolu Eiropas Padomes konvencijai par terorisma novēršanu, kas paredzēja kriminalizēt vairākus jaunus noziegumu veidus, kas saistīti ar terorismu un kas līdz šim nebija kriminalizēti, tas ir terorisma apmācības saņemšana, ceļošana uz ārvalstīm terorisma nolūkā, šādas ceļošanas finansēšana, organizēšana, veicināšana un citas darbības.¹⁰ Latvijas puse šo protokolu parakstīja 2015. gada 22. oktobrī un ratificēja 2017. gada 11. maijā.¹¹

2017. gada 15. martā tika pieņemta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/541 par terorisma apkarošanu un ar ko aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2002/475/TI un groza Padomes Lēmumu 2005/671/TI (turpmāk – Direktīva).¹² Ar šo Direktīvu dalībvalstīm ir noteikts pienākums iekļaut Direktīvā minētās prasības savā nacionālajā normatīvajā regulējumā līdz 2018. gada 30. septembrim.

Minētie Eiropas Savienības normatīvie akti kļuvuši par pamatojumu 2018. gada 26. aprīlī veiktajiem grozījumiem KL.¹³ Sākotnējā likumprojekta Nr. 984/Lp12 “Grozījumi Krimināllikumā” (turpmāk – Likumprojekts) redakcijā KL 79.⁶ pantā bija paredzēta atbildība arī par īstenotā terorisma publisku noliegšanu.¹⁴ Izskatot Likumprojektu pirms pirmā lasījuma Latvijas Republikas 12. Saeimas Juridiskās komisijas sēdē, tās dalībnieks, Tiesībsarga biroja pārstāvis Juris Siļčenko vērsās pie Tieslietu ministrijas pārstāves Indras Gratkovskas ar lūgumu izskaidrot jēdziena “terorisma noliegšana” iekļaušanas Likumprojektā iemeslus un saņēma atbildi, ka KL ir līdzīgs pants par genocīdu, kurā ir ietverts aizliegums slavināt, attaisnot un noliegt, un ka likumprojekta autori rīkojās pēc analogijas.¹⁵ Jēdziens “noliegšana” KL 74.¹ panta “Genocīda, nozieguma pret cilvēci, nozieguma pret mieru un kara nozieguma attaisnošana” izpratnē

⁹ Kriminālā statistika. Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs. Pieejams: <http://www.ic.iem.gov.lv/node/109> [aplūkots 29.04.2019.].

¹⁰ Papildu protokols Eiropas Padomes Konvencijai par terorisma novēršanu. Parakstīts Rīgā 22.10.2015.

¹¹ Par Papildu protokolu Eiropas Padomes Konvencijai par terorisma novēršanu: LV likums. Pieņemts 11.05.2017.

¹² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2017/541 par terorisma apkarošanu un ar ko aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2002/475/TI un groza Padomes Lēmumu 2005/671/TI. Pieņemta 15.03.2017.

¹³ Grozījumi Krimināllikumā: LV likums. Pieņemts 26.04.2018.

¹⁴ Likumprojekta “Grozījumi Krimināllikumā” anotācija. Pieejama: <http://titania.saeima.lv/LIVS12/SaeimaLIVS12.nsf/0/053367BCC6CD02DBC225815D002BA388?OpenDocument#b> [aplūkota 29.04.2019.].

¹⁵ Latvijas Republikas 12. Saeimas Juridiskās komisijas 2017. gada 6. septembra sēdes protokols Nr. 234. Pieejams: [http://titania.saeima.lv/livs/saeimasnotikumi.nsf/0/6c6d026c34154258c22581870031689f/\\$FILE/PR_2017_09_06_10_00_JK.doc](http://titania.saeima.lv/livs/saeimasnotikumi.nsf/0/6c6d026c34154258c22581870031689f/$FILE/PR_2017_09_06_10_00_JK.doc) [aplūkots 29.04.2019.].

nozīmē, ka “persona kategoriski neatzīst minētos noziegumus, apgalvojot, ka tādi noziegumi vai nu vispār nav notikuši, vai ka notikušais nav atzīstams par starptautisku noziegumu, vai arī ka notikušais nav noziedzīga un sodāma rīcība”¹⁶.

Izskatot Likumprojektu pirms otrā lasījuma Juridiskās komisijas sēdē, tika atbalstīts tieslietu ministra Dzintara Rasnača un Saeimas deputāta Gunāra Kūtra priekšlikums izslēgt Likumprojektā paredzētā KL 79.⁶ panta pirmajā daļā vārdu “noliegšanu” un izteikt Likumprojekta KL 79.⁶ panta pirmās daļas dispozīciju pašreiz spēkā esošajā redakcijā.¹⁷ Izskatot Likumprojektu pirms trešā lasījuma Latvijas Republikas 12. Saeimas Juridiskās komisijas sēdē 2018. gada 13. februārī, priekšlikumi par KL 79.⁶ pantu netika piedāvāti.¹⁸ KL IX¹ nodaļā “Noziegumi, kas saistīti ar terorismu” iekļautais 79.⁶ pants stājās spēkā 2018. gada 23. maijā.

Noziedzīga nodarījuma sastāva objektīvo pazīmju analīze

KL 79.⁶ pantā ietvertais noziedzīgais nodarījums ir klasificēts kā smags noziegums. Noziedzīga nodarījuma objekts ir “ar Krimināllikumu aizsargātas valsts, sabiedrības, cilvēku kolektīvu un atsevišķu indivīdu intereses, kuras apdraud noziedzīgs nodarījums, nodarot tām vai draudot nodarīt kaitējumu”¹⁹. Parasti krimināltiesībās izšķir vispārējo, grupas un tiešo noziedzīga nodarījuma objektu. Vispārējais noziedzīga nodarījuma objekts ir visu interešu kopums, ko aizsargā Krimināllikums. Noziedzīga nodarījuma grupas objekts, pēc profesora Ulda Krastiņa teiktā, ir “tādas pašas vai vienāda veida un savstarpēji saistītas vairākas intereses, kuras apdraud vesela noziedzīgo nodarījumu grupa”²⁰. Savukārt noziedzīga nodarījuma tiešais objekts ir “tās intereses, ko apdraud konkrēta veida noziedzīgs nodarījums”²¹.

Skaidrojot KL 88. panta, kas bija spēkā līdz 2018. gada 23. maijam, noziedzīga nodarījuma objektu, profesors U. Krastiņš norāda, ka terorisms “apdraud Latvijas Republikas ekonomisko sistēmu un valsts vai starptautisko drošību. Tajā pat laikā terorisms apdraud arī cilvēka dzīvību un veselību, mantiskās intereses, uzņēmumu, iestāžu un organizāciju normālu darbību, vispārējo drošību un sabiedrisko kārtību.”²² Skaidrojot KL 79.¹ pantu aktuālā redakcijā, profesors U. Krastiņš norāda, ka “terorisms kā sevišķi smags noziegums apdraud Latvijas Republikas valsts drošību un ekonomisko

¹⁶ Krastiņš U., Liholaja V. Krimināllikuma komentāri. Otrā daļa (IX–XVII nodaļa). Otrais papildinātais izd. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2018, 34. lpp.

¹⁷ Latvijas Republikas 12. Saeimas Juridiskās komisijas 2017. gada 8. novembra sēdes protokols Nr. 252. Pieejams: [http://titania.saeima.lv/livs/saeimasnotikumi.nsf/0/8c6140349414129ac22581cc00-35a494/\\$FILE/PR_2017_11_08_10_00_JK.doc](http://titania.saeima.lv/livs/saeimasnotikumi.nsf/0/8c6140349414129ac22581cc00-35a494/$FILE/PR_2017_11_08_10_00_JK.doc) [aplūkots 29.04.2019.].

¹⁸ Latvijas Republikas 12. Saeimas Juridiskās komisijas 2018. gada 13. februāra sēdes protokols Nr. 273. Pieejams: [http://titania.saeima.lv/livs/saeimasnotikumi.nsf/0/38320cfcc797cf9dc225822e00-3380da/\\$FILE/PR_2018_02_13_10_00_JK.doc](http://titania.saeima.lv/livs/saeimasnotikumi.nsf/0/38320cfcc797cf9dc225822e00-3380da/$FILE/PR_2018_02_13_10_00_JK.doc) [aplūkots 29.04.2019.].

¹⁹ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināllikuma zinātniski praktiskais komentārs. 1. Vispārīgā daļa. Rīga: AFS, 2007, 31. lpp.

²⁰ Krastiņš U. Noziedzīgs nodarījums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000, 37. lpp.

²¹ *Ibid.*, 39. lpp.

²² Krastiņš U., Liholaja V. Krimināllikuma komentāri. Otrā daļa (IX–XVII nodaļa). Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016, 71. lpp.

sistēmu, kā arī starptautisko mieru un drošību. Terorisms var apdraudēt arī cilvēka dzīvību un veselību, mantiskās intereses, uzņēmumu, iestāžu un organizāciju normālu darbību, vispārējo drošību un sabiedrisko kārtību (vairākobjektu apdraudējums).²³

Minētais nav pretrunā arī ar ārzemju zinātnieku secinājumiem par terorisma objektīvām pazīmēm. Krievijas zinātnieks Vladimirs Davidovs (Давыдов В. О.), atzīmējot šādu noziegumu transnacionālo raksturu, norāda, ka tiek apdraudētas dažādas ar krimināllikumu aizsargātās sabiedrisko attiecību grupas, to skaitā pilsoņu dzīvība un veselība, sabiedriskā drošība un sabiedriskā kārtība, valsts konstitucionālās sistēmas pamati un valsts drošība, un citas.²⁴

Likumprojekta anotācijā, skaidrojot terorisma objektīvās pazīmes, tika atzīmēts, ka noziegumi, kas saistīti ar terorismu, bija ietverti KL X nodaļā “Noziegumi pret valsti”: “Minētajā nodaļā ir ietverti tādi kaitīgi un prettiesiski nodarījumi, kas apdraud Latvijas valsts drošību un neatkarību un kurā galvenais grupas objekts ir Latvijas valsts interešu būtiski aizskārumi. Savukārt terorismam var būt divējādas dabas – vienā gadījumā teroristu grupa vai individuāls terorists var cīnīties par noteiktas valsts daļas “atbrīvošanu” vai citādu ietekmēšanu, bet otrā gadījumā – tā var būt politiska kustība, kuras darbības iziet ārpus noteiktas valsts robežām un tā mērķis ir iedarboties uz visu pasaules sabiedrību kopumā. Līdz ar to šobrīd pasaulē terorismam nav valstu robežas un tā mērķis ir vērst ne tikai pret konkrētu valsti, sabiedrību vai starptautisku organizāciju, bet – iebiedēt un ietekmēt visas pasaules sabiedrību kopumā.”²⁵ Lai aptvertu abus iespējamus apdraudējuma objektus, Likumprojekta autori piedāvāja noziegumus, kas saistīti ar terorismu, ietvert atsevišķā nodaļā. Viņu ieskatā tas ir nepieciešams, lai norādītu, ka persona, kas iesaistās terorisma nodarījumos, var apdraudēt ne tikai konkrētās valsts intereses, bet arī starptautisko mieru un drošību. Jēdzienu “starptautiskā drošība” V. Davidovs skaidro kā stāvokli, kad starpvalstu attiecības tiek pasargātas no jebkāda veida pārkāpumiem, kas apdraud kopējo mieru vai tautu drošību.²⁶ Krievijas zinātnieks Maksims Andrejevs (Андреев М. В.) norāda, ka terorisms ir mūsdienu drošības pamatproblēma, kas vairāku zinātnieku pētījumos ir atzīta par globāla rakstura parādību.²⁷

Noziedzīga nodarījuma objektīvā puse ir personas uzvedības ārēja izpausme (darbība vai bezdarbība), kas rada vai var radīt kaitējumu “citu personu likumiskajām tiesībām un interesēm”²⁸. Profesors U. Krastiņš, skaidrojot jēdzienu “darbība” krimināltiesiskā nozīmē, norāda, ka tā “ir personas aktīva, kaitīga un prettiesiska uzvedība, kas pauž šīs personas apzinātu gribu un tā ir vēsta pret noziedzīga nodarījuma objektu, nodarot vai radot draudus nodarīt kaitējumu ar Krimināllikumu aizsargātām personu interesēm”²⁹.

²³ Krastiņš U., Liholaja V., 2018, 52. lpp.

²⁴ Давыдов В. О. Методика расследования транснациональной преступной деятельности экстремистского характера. Москва: Юрлитинформ, 2018, с. 23–24.

²⁵ Likumprojekta “Grozījumi Krimināllikumā” anotācija. Pieejama: <http://titania.saeima.lv/LIVS12/SaeimaLIVS12.nsf/0/053367BCC6CD02DBC225815D002BA388?OpenDocument#b> [aplūkots 29.04.2019.]

²⁶ Давыдов В. О., с. 384.

²⁷ Андреев М. В. Международный терроризм и международная безопасность нового качества. Закон и право, 2008, № 8, с. 7.

²⁸ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A., 31. lpp.

²⁹ Krastiņš U., 50. lpp.

Likumprojekta anotācijā tiek skaidrots, ka KL 79.⁶ pantā ietvertā nozieguma “objektīvo pusi veido tas, ka persona izplata informāciju, kas satur terorisma atzinīgu novērtēšanu, cildināšanu, pozitīvas attieksmes paušanu gan attiecībā uz tādiem terora aktiem, kuru īstenošanas fakts ir konstatēts, gan uz darbībām, metodēm, paņēmieniem, kas objektīvi atbilst terorismam. [...] Minētā noziedzīgā nodarījuma objektīvā puse izpaudīsies arī kā īstenotā terorisma attaisnošana, tas ir, atzīšana par pareizu, nepieciešamu, pieļaujamu. Vienlaikus minētajām darbībām jābūt veiktām publiski, proti, persona to dara atklāti, citu personu klātbūtnē vai tādā veidā, ka citām personām tiek radīta iespēja saņemt vai iepazīties ar šādu informāciju.”³⁰

KL 79.⁶ pantā ietvertais noziegums no objektīvās puses izpaužas vairākās alternatīvās darbībās: 1) kā publiskā terorisma slavināšana; 2) kā publiskā terorisma attaisnošana; 3) kā publisks aicinājums uz terorismu, tas ir aicinājums veikt kādu (vai vairākas) no KL 79.¹ pantā uzskaitītām darbībām; 4) kā terorismu slavinošā materiāla izplatīšana; 5) kā terorismu attaisnojošā materiāla izplatīšana; 6) kā uz terorismu aicinoša satura materiāla izplatīšana vai 7) kā draudi īstenot terora aktu, ja ir pamats uzskatīt, ka tas var tikt veikts.

Terorisma slavināšana un attaisnošana kā terorisma propagandas sastāvdaļas

2017. gada 8. novembrī, izskatot Likumprojektu pirms otrā lasījuma Latvijas Republikas 12. Saeimas Juridiskās komisijas sēdē, tās dalībnieks, Drošības policijas (no 2019. gada 1. janvāra – Valsts drošības dienesta) pārstāvis Ints Ulmanis pilnīgi pamatoti norādīja, ka “terorisma slavināšana un attaisnošana ir viena no terorisma propagandas sastāvdaļām”³¹.

Mūsdienu latviešu valodas vārdnīcā jēdziens “propaganda” tiek skaidrots šādi: “Uzskatu, ideju, zināšanu sistemātiska izplatīšana, izskaidrošana un pamatošana nolūkā ar pārliecināšanu iegūt piekrišanos.”³² Skaidrojot jēdzienu “slavināšana” KL 74.¹ panta “Genocīda, nozieguma pret cilvēci, nozieguma pret mieru un kara nozieguma attaisnošana” izpratnē, profesore Valentija Liholaja norāda, ka ar šo noziegumu “slavināšanu saprot tādas informācijas izplatīšanu, kas satur norādīto noziegumu atzinīgu novērtēšanu, cildināšanu, paūz personas pozitīvo attieksmi gan attiecībā uz jau īstenotajiem noziegumiem, kuru izdarīšanas fakts ir konstatēts, gan arī uz darbībām, metodēm un paņēmieniem, kas objektīvi atbilst kādam no pantā norādītajiem starptautiskajiem noziegumiem kā tādiem”³³. Savukārt jēdziens “attaisnošana” attiecībā uz minētiem noziegumiem “nozīmē

³⁰ Likumprojekta “Grozījumi Krimināllikumā” anotācija. Pieejama: <http://titania.saeima.lv/LIVS12/SaeimaLIVS12.nsf/0/053367BCC6CD02DBC225815D002BA388?OpenDocument#b> [aplūkota 29.04.2019.]

³¹ Latvijas Republikas 12. Saeimas Juridiskās komisijas 2017. gada 8. novembra sēdes protokols Nr. 252. Pieejams: [http://titania.saeima.lv/livs/saeimasnotikumi.nsf/0/8c6140349414129ac22581cc00-35a494/\\$FILE/PR_2017_11_08_10_00_JK.doc](http://titania.saeima.lv/livs/saeimasnotikumi.nsf/0/8c6140349414129ac22581cc00-35a494/$FILE/PR_2017_11_08_10_00_JK.doc) [aplūkots 29.04.2019.].

³² Mūsdienu latviešu valodas vārdnīca. Pieejama: <https://tezaurs.lv/mlvv/#/sv/propaganda> [aplūkota 29.04.2019.].

³³ Krastiņš U., Liholaja V., 2016, 33. lpp.

to atzišanu par pareizu, nepieciešamu, apstākļu diktētu vai vismaz pieļaujamu rīcību, atsaucoties uz informāciju, kas neatbilst patiesībai, manipulējot ar faktiem utt.”³⁴

Atsaucoties uz sava empīriskā pētījuma rezultātiem, V. Davidovs, izšķir trīs veidus, kādos tiek attaisnota teroristu lietota vardarbība. Pirmais veids izpaužas kā paziņojumi par to, ka nelielām lokālajām grupām, kas ir novājinātas, jo cieš no valsts varas iestāžu, tiesībsardzības iestāžu un speciālo dienestu īstenotām represijām, vardarbības izmantošana bija vienīgā iespējamā atbildes reakcija uz šīm represijām. Otrais attaisnošanas veids izpaužas kā valsts varas iestāžu, tiesībsardzības iestāžu un speciālo dienestu demonizācija un deleģitimizācija, kas tiek īstenota vienlaikus ar teroristu slavināšanu, viņu pozicionēšanu kā brīvības cīnītāju, kas lieto vardarbību, cīnoties par cilvēktiesību ievērošanu un nacionālās (religiskās) brīvības aizsardzību. Trešais attaisnošanas veids izpaužas kā paziņojumi par to, ka teroristi rikojās, izmantojot nevardarbīgās metodes.³⁵

KL 79.⁶ pantā minētās darbības var izpausties mutvārdos vai rakstveidā. Šāda veida informāciju var izplatīt, izmantojot audio un videofailus, kā arī fotoattēlus, zīmējumus, atribūtus un simbolus. Tiesu prakse liecina, ka biežāk informācija, kas satur aicinājumus uz terorismu, terorismu attaisnojošā vai slavinājošā, tiek izplatīta, izmantojot automatizētu datu apstrādes sistēmu. Interneta izmantošana šāda veida noziedzīgos nodarījumos ir raksturīga kā Eiropas Savienības, tā arī citām pasaules valstīm. Piemēram, pēc Krievijas Federācijā veiktajiem pētījumiem, izplatot šāda satura informāciju, internets tika izmantots no 79,1 %³⁶ līdz pat 92 % gadījumu.³⁷ Krievijas zinātnieks V. Davidovs norāda, ka tas ir saistīts ar vairākiem apstākļiem, kas šķiet pievilcīgi transnacionālo teroristisko grupējumu dalībniekiem.³⁸ Viņš nosauc šādus apstākļus: interneta pieejamība, vāja cenzūra (vai tās neesamība), liels potenciālo lietotāju skaits, plašas ģeogrāfiskās teritorijas aptveršana, lietotāju anonimitāte, informācijas izplatīšanas ātrums un zemas izmaksas.

Profesore Tatjana Pinkeviča (*Пинкевич Т. В.*) un Jevgenija Čerņiha (*Черных Е. Е.*) pamatoti norāda, ka visām terorisma izpausmēm ir raksturīgs publiskums, atklātums un propagandas raksturs.³⁹ Jo lielāku sabiedrisko rezonansi izraisa terorisma akts, jo lielāka tā ietekme uz iedzīvotājiem ar nolūku “iebidēt iedzīvotājus vai piespiest valsti, tās institūcijas vai starptautiskas organizācijas izdarīt kādu darbību vai atturēties no tās, vai kaitēt valsts, tās iedzīvotāju vai starptautiskas organizācijas interesēm”⁴⁰. Krievijas zinātnieces T. Pinkeviča un J. Čerņiha pamatoti secina, ka psiholoģiskā ietekme uz personām ir terorisma glamērķis, nevis šīs darbības blakusefekts.

³⁴ Ibid., 33.–34. lpp.

³⁵ Давыдов В. О., с. 81.

³⁶ Ibid., с. 60.

³⁷ Иванцов С. В., Узембаева Г. И. Противодействие преступлениям экстремистской направленности, совершаемым с использованием средств массовой информации или информационно-телекоммуникационных сетей: уголовно-правовые и криминологические аспекты. Москва: Юрлитинформ, 2018, с. 92.

³⁸ Давыдов В. О., с. 80.

³⁹ Пинкевич Т. В., Черных Е. Е. Публичные призывы к осуществлению террористической деятельности или публичное оправдание терроризма: проблемы квалификации. Юридическая наука и практика: Вестник Нижегородской академии МВД России, 2014, № 3, с. 141.

⁴⁰ Krimināllikuma 79.1 pants: LV likums. Pieņemts 17.06.1998. [07.11.2018. red.].

Latvijas Republikas Satversmes tiesas tiesnesis Artūrs Kučs, atsaucoties uz ANO Rasu diskriminācijas izskaušanas komitejas praksi, norāda, ka “objektīvās puses konstatēšanai nepieciešama vismaz minimāla personas izteikumu publiskuma pakāpe”⁴¹ un secina, ka divu personu izteikumi, kas neskar pārējo sabiedrību, nebūs uzskatāmi par publiskiem. Līdzīgās domās ir Krievijas zinātnieks Zaurbeks Šibzuhovs (*Шибзухов З. А.*), kurš, raksturojot Krievijas Federācijas Kriminālkodeksa 205.² pantu, kas pēc satura ir līdzīgs KL 79.⁶ pantam, norāda, ka šādas darbības vienmēr būs vērstas uz sabiedrību, t. i., uz informācijas nodošanu nenoteiktam un pēc iespējas plašākam cilvēku lokam.⁴² Kaut arī lielākā daļa zinātnieku (rakstā minētie A. Kučs, S. Ivancovs, G. Uzembajeva, A. Tarbagajevs, G. Moskalevs, T. Pinkeviča, J. Čerņiha, Z. Šibzuhovs) atbalsta nostāju, ka par publiskiem tiek atzīti izteicieni un aicinājumi, kas izteikti divām vai vairāk personām, tomēr kaimiņvalsts likumpiemērošanas praksē ir arī atšķirīgie piemēri.

Profesors Aleksejs Tarbagajevs (*Тарбагаев А. Н.*) un Georgijs Moskalevs (*Москалев Г. Л.*), atsaucoties uz Krievijas Federācijas Augstākās tiesas 2014. gada 27. marta lēmumu, apraksta kādu gadījumu, kad persona tika sodīta ar brīvības atņemšanu uz diviem gadiem par publiskiem aicinājumiem uz terorismu un terorisma publisku attaisnošanu.⁴³ No lietas materiāliem izriet, ka minētā persona šos aicinājumus bija izteikusi divām personām, bet katrai atsevišķi, citā laikā un vietā. Minētais neietekmēja Krievijas Federācijas Augstākās tiesas lēmumu, kas atstāja negrozītu Čečenijas Republikas Augstākās tiesas 2014. gada 27. janvāra spriedumu un noraidīja advokāta apelācijas sūdzību. Raksta autora ieskatā, izdarītajā nodarījumā nav noziedzīga nodarījuma sastāva, jo terorisma publiskā slavināšana vai attaisnošana vai publiskie aicinājumi uz terorismu, kā noziedzīgais nodarījums, no objektīvās puses paredz šo darbību publisko izpaušmi. Vienlaikus autors norāda, ka minētā gadījumā ir saskatāmas cita noziedzīgā nodarījuma – personas vervēšanas terorismam – pazīmes.

Publiskā izpaušme ir nepieciešama, arī lai konstatētu noziedzīga nodarījuma sastāvu lietās par aicinājumu uz terorismu.

Publiskais aicinājums uz terorismu

Profesors U. Krastiņš atzīst: “Aicinājums ir tāda fiziskās vai psihiskās iedarbības forma uz cilvēku apziņu, gribu, uzvedību, kad, iedarbojoties uz viņu, tam rodas vai var rasties vēlme veikt noteikta veida mērķtiecīgu darbību, šajā gadījumā terorismu.”⁴⁴ Profesors U. Krastiņš atzīmē, ka aicinājums uz terorismu vērstas uz nekonkretizētu personu loku. Šādu nostāju atbalsta vairāki zinātnieki (piemēram, A. Tarbagajevs,

⁴¹ Kučs A. Tiesu prakse krimināllietās par nacionālā, etniskā un rasu naida izraisīšanu. Rīga, 2012, 31. lpp. Pieejams: http://at.gov.lv/files/uploads/files/docs/petijumi/Apkopojums_naida_kurinasana.doc [aplūkots 29.04.2019.].

⁴² Шибзухов З. А. Публичные призывы к осуществлению террористической деятельности или публичное оправдание терроризма. Москва: Юрлитинформ, 2014, с. 18–19.

⁴³ Тарбагаев А. Н., Москалев Г. Л. Публичные призывы к осуществлению террористической деятельности (ст. 205.2 УК РФ): проблемы уголовно-правовой регламентации и квалификации. Вестник Санкт-Петербургского университета. Серия 14. Право, 2016, № 2, с. 33.

⁴⁴ Krastiņš U., Liholaja V., 2018, 64. lpp.

G. Moskalevs, T. Pinkeviča, J. Čerņiha u. c.). Ir arī citāds viedoklis. Krievijas zinātnieks Vitālijs Aļehins (Алехин В. П.) norāda, ka aicinājumam uz terorismu jābūt vērstam uz konkrēto darbību.⁴⁵ Viņa ieskatā, nevar aicināt veikt teroristisko darbību vispār, nenosakot konkrēto uzbrukuma objektu un darbības veidu.

Vērtējot publiskos aicinājumus, A. Tarbagajevs un G. Moskalevs pauž viedokli, ka aicinājumu izplatītājiem nav svarīgas aicinājumu saņēmēju individuālās iezīmes, un tieši tādēļ viņi vēršas ar aicinājumiem, uzrunājot personu grupu publiskajās vietās, sapulcēs, kā arī masveidā izsūtīt elektroniskās vēstules.⁴⁶ Papildinot teikto, raksta autors norāda, ka šeit jānošķir individuālās iezīmes no piederības kādai nacionālai vai sociālai grupai. Parasti aicinājuma izplatītājam ir sava mērķauditorija. Piemēram, gadījumos, kad ar aicinājumu veikt terora aktu persona vēršas pie kādas konkrētas nacionālās (religijskās) grupas pārstāvjiem.

Parasti aicinājums tiek izteikts pavēles izteiksmē (imperatīvā). Darbības vārds pavēles izteiksmē tiek lietots, ja ar to tiek izteikta pavēle, pamudinājums, aicinājums, lūgums. Krievijas zinātnieki A. Tarbagajevs un G. Moskalevs uzskata, ka aicinājumam vienmēr jābūt izteiktam tikai pavēles izteiksmē.⁴⁷ Tomēr raksta autors tam nepiekrīt, jo krimināltiesību zinātnieki norāda, ka dažreiz aicinājumi tiek izteikti aizplivurotā veidā, izmantojot darbības vārds vēlējuma izteiksmē,⁴⁸ vai izmantojot izteicienus: “būtu labi, ja”, “es vēlētos, lai” u. c.⁴⁹ Darbības vārds vēlējuma izteiksmē tiek lietots, ja tiek norādīts uz vēlamu darbību, kas noteiktos apstākļos var būt iespējama vai neiespējama. Dažreiz aicinājumi tiek izteikti aizplivurotā veidā, izmantojot alegorijas (notikumi un parādības tiek atspoguļotas simboliski, nevis stāstoši), metaforas (viens no mākslinieciskās izteiksmes līdzekļiem, kas bieži tiek izmantots dzejā), retoriskus jautājumus (jautājumus, uz kuriem nav nepieciešama atbilde), vai citus mākslinieciskās izteiksmes paņēmienus.⁵⁰

Profesors U. Krastiņš norāda, ka noziegums visos tā veidos ir “pabeigts ar noziedzīgo darbību izdarīšanu, jo kaitīgās sekas analizējamā panta dispozīcijā netiek apzīmētas, tas ir, nav tajā iekļautas”⁵¹. U. Krastiņa pirms diviem gadiem piedāvātais skaidrojums bija precīzāks: “Neatkarīgi no tā, vai terora akts pēc tam ticis izdarīts vai nav.”⁵² Abi skaidrojumi pārliecinoši norāda uz to, ka KL 79.⁶ pantā ietvertam noziegumam ir formālais sastāvs.

⁴⁵ Алехин В. П. Соучастие в террористической деятельности. Москва: Юрлитинформ, 2009, с. 109.

⁴⁶ Тарбагаев А. Н., Москалев Г. Л. Публичные призывы к осуществлению террористической деятельности (ст. 205.2 УК РФ): проблемы уголовно-правовой регламентации и квалификации. Вестник Санкт-Петербургского университета. Серия 14. Право, 2016, № 2, с. 33.

⁴⁷ Ibid., с. 30.

⁴⁸ Шибзухов З. А. Публичные призывы к осуществлению террористической деятельности или публичное оправдание терроризма. Москва: Юрлитинформ, 2014, с. 69–72.

⁴⁹ Шуйский А. С. Ответственность за публичные призывы к осуществлению террористической деятельности или публичное оправдание терроризма. В кн.: Актуальные проблемы уголовного и уголовно-исправительного права: сборник научных статей. Москва: Академия Генеральной прокуратуры РФ, 2010, с. 68–69.

⁵⁰ Treļš Ē. Teksta juridiskās ekspertīzes īpašības lietās par naida izraisīšanu. No: Rīgas Stradiņa universitātes Juridiskās fakultātes elektroniskais juridisko zinātnisko rakstu žurnāls Socrates 2016, Nr. 1, 49. lpp.

⁵¹ Krastiņš U., Liholaja V., 2018, 66. lpp.

⁵² Krastiņš U., Liholaja V., 2016, 77. lpp.

Terorismu slavinošā, attaisnojošā vai uz terorismu aicinošā satura materiāla izplatīšana

Noziedzīgais nodarījums, kas izpaužas uz terorismu aicinoša satura materiāla izplatīšanā, par pabeigtu būs atzīstams no brīža, kad tiks uzsākta šāda satura materiāla izplatīšana. Gadījums, kad uz terorismu aicinoša satura materiāli ir sagatavoti, bet nav izplatīti, jāvērtē kā sagatavošanas noziegumam (KL 15. panta otrā un trešā daļa). Krievijas zinātnieki Sergejs Ivancovs (*Иванцов С. В.*) un Gul'fija Uzembajeva (*Узембаева Г. И.*) nosauc vairākus piemērus, kad šāds noziegums uzskatāms par pabeigtu.⁵³ Gadījumos, kad izmantoti masu saziņas līdzekļi, tas ir: drukāto laikrakstu un žurnālu pārdošana vai bezmaksas izplatīšana, audio un videoierakstu pārdošana vai bezmaksas izplatīšana, televīzijas pārraides vai radiopārraides sākums, filmas vai kinodokumentu demonstrācijas sākums, materiālu izvietošana internetā u. c.

Latvijas Republikas Satversmes tiesas tiesnesis A. Kučs norāda, ka personai nav obligāti jābūt izplatītā materiāla autoram, jo “noziedzīgā nodarījuma objektīvā puse var izpausties, arī izplatot citu personu izteikumus”⁵⁴. Krievijas zinātnieku vidū pastāv domstarpības par personu lomu sadali kopīgi izdarītajā nodarījumā lietās par terorismu slavinošā, attaisnojošā vai uz terorismu aicinošā satura materiāla izplatīšanu. A. Tarbagajevs un G. Moskalevs uzskata, ka pie atbildības jāsauc tikai šāda materiāla izplatītājs.⁵⁵ Viņi norāda, ka gadījumā, kad informācijas autors un informācijas izplatītājs ir dažādas personas, izmeklētājiem var rasties grūtības noziedzīgā nodarījuma kvalifikācijā. Daži zinātnieki (P. Agapovs, Z. Šibzuhovs) uzskata, ka šajā situācijā abas personas būs līdzizdarītāji,⁵⁶ citi autori (A. Tarbagajevs, G. Moskalevs) norāda, ka uz terorismu vērstās informācijas autors būs līdzdalībnieks – atbalstītājs. Argumentējot savu nostāju, Z. Šibzuhovs norāda, ka šajā gadījumā teksta sagatavošana ir noziedzīga nodarījuma objektīvās puses pirmais posms, bet izplatīšana – otrais.⁵⁷

Gadījumos, kad noziedzīgā nodarījumā ir iesaistītas vairākas personas, izmeklētājam var rasties problēmas arī ar subjektīvās puses pierādīšanu. Noziedzīga nodarījuma subjektīvā puse ir personas iekšējā attieksme pret ārējā pasaulē objektīvi notiekošo.⁵⁸ Krimināltiesību teorijā tiek izšķirtas šādas noziedzīga nodarījuma subjektīvās puses pa-

⁵³ Иванцов С. В., Узембаева Г. И. Противодействие преступлениям экстремистской направленности, совершаемым с использованием средств массовой информации или информационно-телекоммуникационных сетей: уголовно-правовые и криминологические аспекты. Москва: Юрайтинформ, 2018, с. 38.

⁵⁴ Kučs A. Tiesu prakse krimināllietās par nacionālā, etniskā un rasu naida izraisīšanu. Rīga, 2012, 31. lpp. Pieejams: http://at.gov.lv/files/uploads/files/docs/petijumi/Apkopojums_naida_kurinasana.doc [aplūkots 29.04.2019.].

⁵⁵ Тарбагаев А. Н., Москалев Г. Л. Публичные призывы к осуществлению террористической деятельности (ст. 205.2 УК РФ): проблемы уголовно-правовой регламентации и квалификации. Вестник Санкт-Петербургского университета. Серия 14. Право, 2016, № 2, с. 28.

⁵⁶ Агапов П. В. Публичные призывы к осуществлению террористической деятельности или публичное оправдание терроризма: анализ законодательной новации. Уголовное право, 2007, № 1, с. 6.

⁵⁷ Шибзухов З. А. Проблемы квалификации публичных призывов к осуществлению террористической деятельности или публичного оправдания терроризма, совершенных в соучастии. Общество и право, 2011, № 2, с. 184–187.

⁵⁸ Krastiņš U., 88. lpp.

zīmes: vaina nodoma vai neuzmanības formā, motīvs un mērķis (nolūks). KL 8. panta pirmā daļa paredz, ka par vainīgu noziedzīgā nodarījumā atzīstama tikai persona, kas to izdarījusi ar nodomu (tiši) vai aiz neuzmanības. Procesa virzītājam, lai noskaidrotu noziedzīgo nodarījumu izdarījušās personas vainas formu, jākonstatē šīs personas psihiskā attieksme pret noziedzīgā nodarījuma objektīvajam pazīmēm. Tātad izmeklētājam jāpierāda, ka informācijas autors apzinājās, ka informācija būs izplatīta publiski, bet par izplatītāju jāpierāda, ka viņš apzinājās, ka viņa izplatītais materiāls satur terorismu slavinājošo, attaisnojošo vai uz terorismu aicinošo informāciju.

Profesors U. Krastiņš norāda, ka motīvs un mērķis ietekmē nodoma rašanos, tā virzību uz mērķi un nodoma īstenošanos.⁵⁹ Motīvs tiek definēts kā iekšējais pamudinājums, dziņa, tieksme, kas virza vainīgā gribu uz noziedzīga nodarījuma izdarīšanu. Savukārt mērķis ir iecerētais rezultāts, ko persona, izdarot noziedzīgu nodarījumu, vēlas sasniegt. KL 79.⁶ pantā minētās darbības motīvs ir pamudināt sabiedrības pārstāvjus veikt teroristiskos aktus un (vai) citas KL 79.¹ pantā ietvertās darbības. Kā pamatoti norāda Krievijas zinātnieks Jurijs Pudovockins (*Пудовочкин Ю. Е.*), tieši šīs darbības mērķtiecība atšķir aicinājumu uz terorismu no personiskā viedokļa paušanas sarunās par valstiskiem, politiskiem un nacionāliem jautājumiem ģimenes vai draugu lokā.⁶⁰

Pamatojoties uz veikto analīzi, VDD pārstāvji secina: "Viens no būtiskiem riskiem, kas skar ikvienu valsti – arī Latviju –, ir internetā brīvi pieejamie teroristisko organizāciju propagandas materiāli. Propaganda VDD vērtējumā ir viens no noteicošajiem faktoriem, kas šobrīd ietekmē Eiropā dzīvojošo personu radikalizēšanos, kā arī iesaistīšanos teroristiskās darbībās."⁶¹ VDD pārstāvji prognozē, ka "ņemot vērā, ka joprojām pasaulē ir atšķirīga attieksme pret nepieciešamību nodrošināt interneta vides stingrāku regulēšanu, paredzams, ka arī turpmāk teroristu propaganda internetā iedvesmos radikāli tendētas personas iesaistīties teroristiskās darbībās"⁶². Minētais ļauj secināt, ka arī turpmāk aktualitāti nezaudēs jautājums par terorisma publisku slavināšanu vai attaisnošanu, kā arī par publisku aicinājumu uz terorismu.

Secinājumi

1. KL IX¹ nodaļas "Noziegumi, kas saistīti ar terorismu" galvenais grupas objekts ir valsts un starptautiskā drošība. Terorisms apdraud arī personu dzīvību un veselību, mantiskās intereses, uzņēmumu, iestāžu un organizāciju normālo darbību, vispārējo drošību un sabiedrisko kārtību, kā arī citas svarīgās intereses.
2. KL 79.⁶ pantā ietvertais noziegums no objektīvās puses izpaužas vairākās alternatīvās darbībās: 1) kā publiskā terorisma slavināšana; 2) kā publiskā terorisma attaisnošana; 3) kā publisks aicinājums uz terorismu, tas ir aicinājums veikt kādu

⁵⁹ Ibid., 108.–109. lpp.

⁶⁰ Пудовочкин Ю. Е. Преступления против безопасности государства. Москва: Юрлитинформ, 2009, с. 75.

⁶¹ Publiskais pārskats par Valsts drošības dienesta darbību 2018. gadā. Rīga: Valsts drošības dienests, 2018, 33. lpp.

⁶² Ibid.

- (vai vairākas) no KL 79.¹ pantā uzskaitītām darbībām; 4) kā terorismu slavinošā materiāla izplatīšana; 5) kā terorismu attaisnojošā materiāla izplatīšana; 6) kā uz terorismu aicinošā satura materiāla izplatīšana vai 7) kā draudi īstenot terora aktu, ja ir pamats uzskatīt, ka tas var tikt veikts.
3. Terorisma publiskā slavināšana, terorisma publiskā attaisnošana un publiskie aicinājumi uz terorismu kā noziedzīgs nodarījums no objektīvās puses paredz šo darbību publisko izpausmi. Terorisma slavināšana, attaisnošana vai aicinājums uz terorismu būs publisks gadījumā, kad tiks izteikts divām vai vairāk personām. Izteikumi, kas izteikti tikai divu personu starpā un neskar pārējo sabiedrību, nebūs uzskatāmi par publiskiem.
 4. KL 79.⁶ pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma subjekts ir vispārīgais – fiziska pieskaitāma (KL 13. pants) persona, kas sasniegusi četrpadsmit gadu vecumu (KL 11. pants).
 5. KL 79.⁶ pantā ietvertā noziedzīga nodarījuma subjektīvā puse izpaužas tieša nodoma veidā. Persona apzinās savu darbību kaitīgumu un vēlas izteikt aicinājumu, attaisnot vai slavināt terorismu, izplatīt terorismu slavinošos, attaisnojošos vai uz terorismu aicinošos materiālus. KL 79.⁶ pantā minētās darbības motīvs ir pamudināt sabiedrības pārstāvjus veikt teroristiskos aktus un (vai) citas KL 79.¹ pantā ietvertās darbības.
 6. KL 79.⁶ pantā ietvertam noziegumam ir formālais sastāvs.
 7. KL 79.⁶ pantā minētās darbības var izpausties mutvārdos vai rakstveidā. Šāda veida informāciju var izplatīt, izmantojot audio un videofailus, kā arī fotoattēlus, zīmējumus, atribūtus un simbolus.
 8. Publiskie aicinājumi uz terorismu tiek izteikti pavēles izteiksmē, tā vēlējuma izteiksmē. Dažreiz aicinājumi tiek izteikti aizplūvurotā veidā, izmantojot izteicienus: “būtu labi, ja”, “es vēlētos, lai” u. c., kā arī izmantojot alegorijas, metaforas un citus mākslinieciskās izteiksmes paņēmienus.
 9. Terorisma propagandas galvenais izplatīšanas avots ir internets.

BIBLIOGRĀFIJA

1. Krastiņš U., Liholaja V. Krimināllikuma komentāri. Otrā daļa (IX–XVII nodaļa). Otrais papildinātais izd. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2018.
2. Krastiņš U., Liholaja V. Krimināllikuma komentāri. Otrā daļa (IX–XVII nodaļa). Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016.
3. Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināllikuma zinātniski praktiskais komentārs. 1. Vispārīgā daļa. Rīga: AFS, 2007.
4. Krastiņš U. Noziedzīgs nodarījums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000.
5. Kučs A. Tiesu prakse krimināllietās par nacionālā, etniskā un rasu naida izraisīšanu. Pētījums. Rīga, 2012, 51. lpp. Pieejams: http://at.gov.lv/files/uploads/files/docs/petijumi/Apkopojums_naida_kurinasana.doc [aplūkots 29.04.2019.].
6. Publiskais pārskats par Valsts drošības dienesta darbību 2018. gadā. Rīga: Valsts drošības dienests, 2018.

7. Treļš Ē. Teksta juridiskās ekspertīzes īpašības lietās par naida izraisīšanu. No: Rīgas Stradiņa universitātes Juridiskās fakultātes elektroniskais juridisko zinātnisko rakstu žurnāls *Socrates*, 2016, Nr. 1, 46.–56. lpp.
8. Агапов П. В. Публичные призывы к осуществлению террористической деятельности или публичное оправдание терроризма: анализ законодательной новации. *Уголовное право*, 2007, № 1, с. 4–6.
9. Алехин В. П. Соучастие в террористической деятельности. Москва: Юрлитинформ, 2009.
10. Андреев М. В. Международный терроризм и международная безопасность нового качества. *Закон и право*, 2008, № 8, с. 7–9.
11. Давыдов В. О. Методика расследования транснациональной преступной деятельности экстремистского характера. Москва: Юрлитинформ, 2018.
12. Иванцов С. В., Узембаева Г. И. Противодействие преступлениям экстремистской направленности, совершаемым с использованием средств массовой информации или информационно-телекоммуникационных сетей: уголовно-правовые и криминологические аспекты. Москва: Юрлитинформ, 2018.
13. Пинкевич Т. В., Черных Е. Е. Публичные призывы к осуществлению террористической деятельности или публичное оправдание терроризма: проблемы квалификации. *Юридическая наука и практика: Вестник Нижегородской академии МВД России*, 2014, № 3, с. 141–144.
14. Пудовочкин Ю. Е. Преступления против безопасности государства. Москва: Юрлитинформ, 2009.
15. Тарбагаев А. Н., Москалев Г. А. Публичные призывы к осуществлению террористической деятельности (ст. 205.2 УК РФ): проблемы уголовно-правовой регламентации и квалификации. *Вестник Санкт-Петербургского университета. Серия 14. Право*, 2016, № 2, с. 28–39.
16. Шибзухов З. А. Публичные призывы к осуществлению террористической деятельности или публичное оправдание терроризма. Москва: Юрлитинформ, 2014.
17. Шуйский А. С. Ответственность за публичные призывы к осуществлению террористической деятельности или публичное оправдание терроризма. В кн.: *Актуальные проблемы уголовного и уголовно-исправительного права: сборник научных статей*. Москва: Академия Генеральной прокуратуры РФ, 2010, с. 68–69.

Likumi un normatīvie akti

18. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2017/541 par terorisma apkarošanu un ar ko aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2002/475/TI un groza Padomes Lēmumu 2005/671/TI. Pieņemta 15.03.2017.
19. Likumprojekta “Grozījumi Krimināllikumā” anotācija. Pieejama: <http://titania.saeima.lv/LIVS12/SaeimaLIVS12.nsf/0/053367BCC6CD02DBC225815D002BA388?OpenDocument#b> [aplūkots 29.04.2019.]
20. Grozījumi Krimināllikumā: LV likums. Pieņemts 26.04.2018.
21. Grozījumi Krimināllikumā: LV likums. Pieņemts 13.12.2012.
22. Grozījumi Krimināllikumā: LV likums. Pieņemts 13.12.2007.
23. Konvencija par terorisma novēršanu. Parakstīta Varšavā 16.05.2005.
24. Kriminālā statistika. Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs. Pieejams: <http://www.ic.iem.gov.lv/node/109> [aplūkots 29.04.2019.]
25. Krimināllikums: LV likums. Pieņemts 17.06.1998. [07.11.2018. red.].

26. Latvijas Republikas 12. Saeimas Juridiskās komisijas 2018. gada 13. februāra sēdes protokols Nr. 273. Pieejams: [http://titania.saeima.lv/livs/saeimasnotikumi.nsf/0/38320cfcc797-cf9dc225822e003380da/\\$FILE/PR_2018_02_13_10_00_JK.doc](http://titania.saeima.lv/livs/saeimasnotikumi.nsf/0/38320cfcc797-cf9dc225822e003380da/$FILE/PR_2018_02_13_10_00_JK.doc) [aplūkots 29.04.2019.].
27. Latvijas Republikas 12. Saeimas Juridiskās komisijas 2017. gada 8. novembra sēdes protokols Nr. 252. Pieejams: [http://titania.saeima.lv/livs/saeimasnotikumi.nsf/0/8c614034941-4129ac22581cc0035a494/\\$FILE/PR_2017_11_08_10_00_JK.doc](http://titania.saeima.lv/livs/saeimasnotikumi.nsf/0/8c614034941-4129ac22581cc0035a494/$FILE/PR_2017_11_08_10_00_JK.doc) [aplūkots 29.04.2019.].
28. Latvijas Republikas 12. Saeimas Juridiskās komisijas 2017. gada 6. septembra sēdes protokols Nr.234. Pieejams: [http://titania.saeima.lv/livs/saeimasnotikumi.nsf/0/6c6d026c341-54258c22581870031689f/\\$FILE/PR_2017_09_06_10_00_JK.doc](http://titania.saeima.lv/livs/saeimasnotikumi.nsf/0/6c6d026c341-54258c22581870031689f/$FILE/PR_2017_09_06_10_00_JK.doc) [aplūkots 29.04.2019.].
29. Papildu protokols Eiropas Padomes Konvencijai par terorisma novēršanu. Parakstīts Rīgā 22.10.2015.
30. Par Eiropas Padomes Konvenciju par terorisma novēršanu: LV likums. Pieņemts 13.11.2008.
31. Par Papildu protokolu Eiropas Padomes Konvencijai par terorisma novēršanu: LV likums. Pieņemts 11.05.2017.

Interneta resursi

32. Mūsdienu latviešu valodas vārdnīca. Pieejama: <https://tezaurs.lv/mlvv/> [aplūkots 29.04.2019.].